

Sygn. akt I NKRS 18/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z odwołania A. S.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr (...)/2021 z 19 listopada 2021 r.
w przedmiocie nieprzedstawienia wniosku o powołanie asesora sądowego do
pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym
w B.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 23 marca 2022 r.,

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Krajowa Rada Sądownictwa (dalej także: KRS lub Rada) uchwałą Nr (...)/2021 z 19 listopada 2021 r., (dalej: Uchwała) działając na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (t.j. Dz.U. 2021, poz. 269; dalej: ustawa o KRS lub u.KRS), nie przedstawiła Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie A.S. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w B..

W uzasadnieniu uchwały wskazano, że zespół członków KRS odbył posiedzenie 26 lipca 2021 r. na którym zapoznał się z wnioskiem kandydującej asesor i dołączoną dokumentacją, odbył naradę i uznał, że materiały nie są wystarczające do zajęcia stanowiska w sprawie z uwagi na brak akt osobowych kandydatki. Na posiedzeniu 28 lipca 2021 r. zespół ponownie omówił kandydaturę, przeprowadził naradę i zdecydował o wystąpieniu do Rady z wnioskiem o zarządzenie przeprowadzenia lustracji pracy asesor w trybie art. 37a ustawy o KRS. Dnia 28 lipca 2021 r. Rada podjęła uchwałę Nr (...)/2021 w przedmiocie zarządzenia przeprowadzenia lustracji pracy A. S. – asesora sądowego w Sądzie Rejonowym w B..

Pismem z 29 września 2021 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) przekazał protokół z lustracji pracy asesor A. S..

Na posiedzeniu 28 października 2021 r. zespół członków KRS po zapoznaniu się z protokołem z lustracji, ponownie omówił kandydaturę i w wyniku przeprowadzonej narady uznał, że materiały nadal nie są wystarczające do zajęcia stanowiska w sprawie. Zespół zdecydował, aby zwrócić się do Prezesa Sądu Rejonowego w B. o nadesłanie wykazu nieobecności asesor za cały okres pełnienia przez nią służby oraz aby ustalić przyczyny decyzji Kolegium Sądu Okręgowego w J. z 14 września 2021 r. o zwrócenie się do Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy tym sądzie o rozważanie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec asesor. Na posiedzeniu 17 listopada 2021 r. zespół członków Rady przeanalizował całość zgromadzonej dokumentacji, szczegółowo omówił kandydaturę, przeprowadził naradę i uznał, że materiały są wystarczające do zajęcia stanowiska w sprawie. Członkowie zespołu postanowili jednogłośnie 3 głosami „za” rekomendować Radzie przedstawienie Prezydentowi RP wniosku o powołanie A. S. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w B.. Zespół wskazał, że za rekomendowaniem kandydatury przemawiały oceny uzyskane przez wnioskującą na dyplomie ukończenia studiów wyższych i z egzaminu sędziowskiego, dotychczas zdobyte doświadczenie zawodowe, osiągnięte przez nią wyniki jakościowe i liczbowe w zakresie orzecznictwa, a także poziom posiadanej wiedzy prawniczej.

W uzasadnieniu Uchwały, Rada wskazała, że A. S. spełnia wprowadzone wymagania ustawowe, określone w art. 61 § 1 pkt 1 oraz pkt 3-7 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. 2020, poz. 2072; dalej: p.u.s.p.), ale nie spełnia wymagania określonego w art. 61 § 1 pkt. 2 p.u.s.p. Rada nie podzieliła stanowiska zespołu i uznała, że Prezydentowi RP nie zostanie przedstawiony wniosek o powołanie A. S. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w B..

Uzasadniając stanowisko Rada wskazała, że kandydatka posiada odpowiedni staż pracy na stanowisku asesora sądowego, uzyskała wysokie oceny na dyplomie ukończenia wyższych studiów prawniczych (dobry plus) i z egzaminu sędziowskiego (dobry), a wnioski płynące z oceny kwalifikacji i sprawozdania z lustracji jej pracy, pozwalają – co do zasady – uznać, że dobrze wykonuje obowiązki orzecznicze. W ocenie Rady A. S. nie daje jednak rękojmi prawidłowego sprawowania urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego. Rada podkreśliła, że z opinii służbowych, co zostało odnotowane także w ocenie kwalifikacji i w sprawozdaniu lustracyjnym, wynika, że mimo interwencji Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w B. w październiku i grudniu 2020 r. o niezwłoczne podjęcie czynności w konkretnych sprawach, kandydatka nie podjęła stosownych działań. Skutkiem powyższego większość z tych spraw nie została skierowana na rozprawę ani merytorycznie załatwiona, a w trzech z nich przez co najmniej 12 miesięcy od ostatniego terminu rozprawy nie podjęto żadnej czynności wskazującej nowy termin rozprawy.

Ponadto Rada wskazała, że uzyskała informację o zachowaniu asesora, które, w ocenie Rady, nie przystoi kandydatowi ubiegającemu się o powołanie na urząd sędziego. W kwietniu i w maju 2021 r. na skutek omyłkowego działania księgowego sądu rejonowego asesor dwukrotnie nadpłacono wynagrodzenie. W piśmie z 28 czerwca 2021 r. Prezes Sądu Rejonowego w B. wezwał A. S. do zapłaty kwoty równej omyłkowej nadpłacie. W odpowiedzi z 16 lipca 2021 r. A. S. oświadczyła, że środki zużyła w taki sposób, że nie jest już wzbogacona. W tej sytuacji Kolegium Sądu Okręgowego w J. na posiedzeniu 14 września 2021 r. postanowiło zwrócić się do Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w J. o rozważenie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec asesora. Rada oceniła

powyższe zachowanie A. S. za nieprzystoite, nielicujące z godnością urzędu sędziego. Rada stanęła na stanowisku, że bez znaczenia pozostaje w jaki sposób opisana sprawa zostanie rozstrzygnięta przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego, gdyż każda ocena zachowania sędziego, a także osoby ubiegającej się o powołanie na takie stanowisko, ma bowiem za punkt odniesienia odbiór społeczny. Rada jednocześnie podkreśliła, że jeśli w świadomości społecznej obserwowane zachowanie prowadzi do zachwiania wizerunku, to zachowanie takie uchybia godności urzędu. KRS podkreśliła także, że zachowaniem świadczącym o braku nieskazitelnego charakteru nie jest wyłącznie zachowanie wyczerpujące znamiona przewinienia dyscyplinarnego. W ocenie Rady postawa A. S. w zaistniałej sytuacji nie dowodzi spełniania przez asesora najwyższych standardów etycznych. Dlatego też należało uznać, że A. S. nie spełnia ustawowego wymogu posiadania nieskazitelnego charakteru określonego w art. 61 § 1 pkt 2 p.u.s.p.

Konkludując Rada wskazała, że o nieprzedstawieniu Prezydentowi RP wniosku o powołanie A. S. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w B. zdecydował całokształt okoliczności sprawy, a w szczególności zastrzeżenia co do warsztatu pracy i brak należytej reakcji asesora na uwagi zwracane przez bezpośredniego przełożonego odnośnie do właściwej organizacji pracy – podniesione w opiniach służbowych, w ocenie kwalifikacyjnej oraz w sprawozdaniu z lustracji – negatywna opinia Kolegium Sądu Okręgowego w J., a także nielicujące z godnością urzędu sędziego zachowanie asesora w sytuacji omyłkowego przelania przez księgową sądu rejonowego zawyżonego wynagrodzenia na jej konto, dowodzące, że A. S. nie spełnia ustawowego wymogu legitymowania się nieskazitelnym charakterem. W konsekwencji, w wyniku głosowania Rady, które odbyło się 19 listopada 2021 r., A. S. nie uzyskała wymaganej bezwzględnej większości głosów (6 głosów „za”, przy 6 głosach „przeciw” i 8 głosach „wstrzymujących się”).

Pismem nadanym 30 grudnia 2021 r. A. S. zaskarżyła Uchwałę w całości. Odwołująca zarzuciła uchwale naruszenie przepisów prawa, mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 33 ust. 1 ustawy o KRS poprzez dokonanie rażąco błędnej i krzywdzącej oceny kandydatury skarżącej bez dochowania obowiązku

wszechstronnego rozważenia całokształtu okoliczności sprawy i bez wnikliwego zbadania całości materiału dowodowego, zebranego nadto w sposób niekompletny i wybiórczy, jak również poprzez dokonanie oceny kandydatury skarżącej w sposób arbitralny i dowolny, z pominięciem rzetelnej oceny kwalifikacji oraz wyników dotychczasowej pracy skarżącej, przy jednoczesnym: a) przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów, b) niezachowaniu transparentności i jasności – co skutkowało bezpodstawnym przyjęciem, że skarżąca:

1. nie spełnia wymogu posiadania nieskazitelnego charakteru (art. 61 § 1 pkt 2 p.u.s.p.);

2. nie daje rękojmi prawidłowego sprawowania urzędu sędziego z uwagi na zastrzeżenia w zakresie warsztatu pracy,

a w konsekwencji podjęciem uchwały o nieprzedstawieniu Prezydentowi RP wniosku o powołanie skarżącej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego.

W oparciu o powyższe zarzuty odwołująca się wniosła o uchylenie Uchwały i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Krajowej Radzie Sądownictwa.

W uzasadnieniu A. S. podniosła, że kluczowym argumentem stojącym za podjęciem przez KRS uchwały negatywnej jest brak zwrotu nadpłaconego wynagrodzenia, które to zachowanie zostało ocenione jako „nieprzychylnie”. Odwołująca się zarzuciła, że tego rodzaju daleko idące kwalifikacje i oceny względem jej osoby zostały sformułowane bez zapoznania się przez KRS z całokształtem okoliczności przedmiotowej sytuacji. Podnosiła, że podstawę stanowiska Rady stanowiły wyłącznie materiały przekazane przez Sąd Rejonowy w B., których treść nie została jej ujawniona na żadnym etapie, co pozbawiło ją możliwości jakiegokolwiek odniesienia się do nich. Wskazała, że analizie zostało poddane tylko jej pismo z 16 lipca 2021 r. skierowane do Prezesa Sądu Rejonowego w B., które stanowiło odniesienie się do żądań, w tym z nieformalnych rozmów, natychmiastowego zwrotu nadpłaconej kwoty w całości. Odwołująca się wskazała, że spełnienie tego rodzaju żądania pozbawiłoby ją zdolności do regulowania bieżących zobowiązań i utraty płynności finansowej.

A. S. wskazała na bezpodstawnność zarzutu pod jej adresem, zgodnie z którym jej zachowanie było równoznaczne ze zgodą na obarczenie księgowej

obowiązkiem zwrotu nadpłaconych środków. Odwołująca się podnosiła, że nie jest jej znana treść umowy łączącej księgową z sądem, w tym postanowień o zasadach odpowiedzialności. Ponadto odwołująca się wskazała, że „nie sposób (...) podzielić zapatrywania, że osoba, która otrzymała nadpłatę wynagrodzenia i nie będąc tego świadoma już ją zużyła – ma następnie rezygnować z objętych przepisami prawa cywilnego instytucji przewidzianych dla sytuacji braku możliwości zwrotu (wywołując tym samym stan braku możliwości regulowania zobowiązań) – z tej przyczyny, iż osoba trzecia odpowiedzialna za dane uchybienie może ponieść odpowiedzialność” (k. 13).

Odwołująca się podnosiła, że zaskarżona Uchwała została podjęta w oparciu o informacje, stanowisko i opis sytuacji przekazane przez organ i osoby wyjątkowo nieprzychylne jej. Jako dowód wskazała negatywną opinię wydaną na początkowym etapie procesu w przedmiocie przekształcenia, która była bezpodstawna i motywowana względami osobistymi. Opinia została oceniona jako nieprofesjonalna zarówno przez członków zespołu KRS, jak i zespół lustratorów powołanych przez KRS, co w ocenie odwołującej się nakazuje ostrożne podejście do informacji przekazywanych na jej temat przez organy macierzystego sądu.

Odwołująca się wskazała również, że nie została poinformowana o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego przeciwko jej osobie. Ponadto, wedle jej wiedzy, w postępowaniu dyscyplinarnym jak dotąd nie są prowadzone żadne czynności. Podnosiła, że podjęcie takich czynności pozwoliłoby na ukazanie całokształtu przedmiotowej sytuacji, co zaś doprowadziłoby do oczyszczenia jej z zarzutów. Odwołująca się podnosiła, że postępowanie dyscyplinarne zostało zainicjowane w sposób instrumentalny „na użytek” doprowadzenia do negatywnego dla niej zakończenia postępowania w przedmiocie przekształcenia stanowiska asesora.

Odwołująca się zanegowała także stanowisko wyrażone w Uchwale, zgodnie z którym bez znaczenia dla niniejszej sprawy jest wynik postępowania dyscyplinarnego. Postępowanie dyscyplinarne może bowiem doprowadzić do oczyszczenia jej z zarzutów, zaś w jego toku mogą zostać ujawnione okoliczności ukazujące oceniane zachowanie w całkowicie odmiennym świetle.

W zakresie dokonanej przez KRS merytorycznej oceny pracy odwołującej się w charakterze asesora, odwołująca się podnosiła, że sporządzona przez lustratorów opinia wykazała, że pierwotna opinia wizytatora była obarczona błędami, wadliwymi, nieuprawnionymi wnioskami, zawierając niewłaściwą ocenę jej osoby. Lustratorzy negatywnie odnieśli się również do opinii na temat odwołującej się przedstawionej przez Prezesa Sądu Rejonowego w B.. Jednocześnie odwołująca się zauważyła, że opinie sędziów lustratorów pozytywnie oceniły merytoryczny aspekt jej pracy, wskazując zasadność przekształcenia stanowiska asesora w urząd sędziego. W ocenie odwołującej się Uchwała KRS stanowi przejaw wewnętrznej sprzeczności w działaniach Rady, gdyż organ ten nie honoruje ocen wyrażonych przez powołane z jego inicjatywy grono specjalistów.

Odwołująca się wskazała również, że trzech członków zespołu KRS jednogłośnie rekomendowało jej osobę jako kandydata spełniającego wszystkie wymogi powołania na urząd sędziego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44 ust. 1 zd. 1 u.KRS uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Mając na uwadze fakt, że do kompetencji Rady należy rozpatrywanie i ocena kandydatów do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziów Sądu Najwyższego oraz stanowiskach sędziowskich w sądach powszechnych, sądach administracyjnych i sądach wojskowych oraz na stanowiskach asesorów sądowych w sądach administracyjnych (art. 3 ust. 1 pkt 1 u.KRS), uczestnik postępowania jest uprawniony do zaskarżenia uchwały dotyczącej przedstawienia lub odmowy przedstawienia Prezydentowi RP wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, jeśli pozostaje ona w sprzeczności z prawem.

W sprawach z odwołań od uchwał Rady dotyczących obsady stanowisk sędziowskich kognicja Sądu Najwyższego obejmuje wyłącznie badanie czy uchwała nie pozostaje w sprzeczności z prawem (art. 44 ust. 1 u.KRS). W szczególności Sąd Najwyższy bada, czy Rada przestrzegała w danym postępowaniu kryteriów oceny kandydata i procedur postępowania związanych z oceną kandydatury. A

contrario oznacza to, że Sąd Najwyższy nie ma kompetencji do merytorycznego rozpatrywania kandydata na sędziego. A *fortiori* Sąd Najwyższy nie może decydować o obsadzie stanowiska sędziowskiego (wyrok Sądu Najwyższego z 15 października 2014 r., III KRS 49/14).

W świetle art. 33 ust. 1 u.KRS w sprawach indywidualnych Rada podejmuje uchwały po wszechstronnym rozważeniu sprawy, na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz wyjaśnień uczestników postępowania lub innych osób, jeżeli zostały złożone.

Przenosząc powyższe na realia niniejszej sprawy stwierdzić należy, że wbrew twierdzeniom odwołującej się, Rada podejmując Uchwałę nie naruszyła w sposób zarzucany prawa, w szczególności nie można zgodzić się z zarzutem, że Rada nie dopełniła obowiązku wszechstronnego rozważenia całokształtu okoliczności sprawy i wnikliwego zbadania całości materiału dowodowego. Z treści Uchwały jednoznacznie wynika jakie okoliczności zostały wzięte pod uwagę przez Radę i w jaki sposób zostały one ocenione. Zgodnie z Uchwałą Rada przy jej podejmowaniu kierowała się kryteriami wymienionymi w art. 35 ust. 2 u.KRS i stosownie do nich uwzględniła ocenę kwalifikacji, doświadczenie zawodowe, w tym doświadczenie w stosowaniu przepisów prawa, opinie przełożonych i inne dokumenty oraz opinię Kolegium Sądu Okręgowego w J.. W szczególności Rada w uzasadnieniu Uchwały odniosła się do wykształcenia i wyników egzaminów skarżącej, oceny kwalifikacji, wyników lustracji zarządzanej przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...) na wniosek KRS, negatywnej opinii Kolegium Sądu Okręgowego w J., a także zachowań, które uznała za nieprzystające kandydatowi pretendującemu do objęcia urzędu sędziego (k. 5). Po ich rozważeniu, o nieprzedstawieniu Prezydentowi RP wniosku o powołanie odwołującej się do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w B. zdecydowały „w szczególności zastrzeżenia co do warsztatu pracy i brak należytej reakcji Pani asesora na uwagi zwracane przez bezpośredniego przełożonego odnośnie do właściwej organizacji pracy – podniesione w opiniach służbowych, w ocenie kwalifikacyjnej oraz w sprawozdaniu z lustracji – negatywna opinia Kolegium Sądu Okręgowego w J., a także nieliczące z godnością urzędu sędziego, zdaniem Rady, zachowanie Pani asesora w sytuacji omyłkowego

przelania przez księgową sądu rejonowego zawyżonego wynagrodzenia na jej konto, dowodzące, że Pani A. S. nie spełnia ustawowego wymogu legitymowania się nieskazitelnym charakterem” (k. 6).

Wbrew twierdzeniom odwołującej się zgromadzony w sprawie materiał należy uznać za konkluzywny z punktu widzenia celu Uchwały i treści podjętej przez Radę decyzji, zaś jego ocena nie nosi cech dowolności. Nie ulega wątpliwości, że z opinii kwalifikacji sporządzonej przez sędziego K.N., wizytatora do spraw karnych Sądu Okręgowego w W. wynika, że: „Pani asesora prowadziła sprawy różnych kategorii, o zróżnicowanej trudności i obszerności, dotyczące różnej materii przestępstw, a wyniki ilościowe i jakościowe jej orzeczeń [sędzia wizytator] uznał za dobre. Pozytywnie ocenił sposób organizacji rozpraw, zgłaszając jednak istotne zastrzeżenia co do terminowości wyznaczania rozpraw lub posiedzeń po wpłynięciu sprawy do referatu opiniowanej, a także – w mniejszym stopniu – zastrzeżenia co do zbyt częstego odraczania spraw. (...) Opiniujący negatywnie ocenił warsztat pracy Pani asesora, zwracając uwagę, że terminowość sporządzania przez nią uzasadnień była niższa niż w wydziale i w kraju, część z nich została sporządzona po upływie 30 dni, a w czterech z takich przypadków opóźnienia nie były usprawiedliwione. (...) Zwrócił przy tym uwagę, że w październiku i w grudniu 2020 r. Przewodniczący II Wydziału Karnego zwracał się do Pani asesora o niezwłoczne podjęcie czynności w konkretnych sprawach, a mimo to większość z nich nie została skierowana na rozprawę ani merytorycznie załatwiona” (k. 3-4).

Do powyższej oceny odwołująca się wniosła uwagi, które stanowiły przedmiot lustracji zarządzonej na wniosek Rady przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...). W jej wyniku trzech wizytatorów do spraw karnych zaznaczyli, że „nie podzielają wniosku, jakoby Pani A. S. nie spełniała ustawowych wymogów powołania na stanowisko sędziego sądu rejonowego” (k. 4). Jednocześnie wskazali, że „uchybień podniesionych w ocenie kwalifikacji mają charakter jednostkowy i nie powinny rzutować w sposób znaczący na ocenę końcową (zwłaszcza przy uwzględnieniu szeregu pozytywów w pracy opiniowanej), ale – w ich przekonaniu –

pewien niepokój budzi brak należytej reakcji Pani asesora na uwagi zwracane co do właściwej organizacji pracy i należy oczekiwać poprawy w tym zakresie” (k. 4).

Powyższe uwagi, pomimo ogólnie pozytywnej oceny wyrażonej przez wizytatorów dotyczącej spełniania przez odwołującą się ustawowych wymogów powołania na stanowisko sędziego sądu rejonowego, nie prowadzą do wniosku, iż konkluzja Rady w zakresie zastrzeżeń co do warsztatu pracy i braku należytej reakcji na uwagi zwracane przez bezpośredniego przełożonego odnośnie do właściwej organizacji pracy, została podjęta w sposób dowolny, nosiła cechy arbitralności, a tym samym była sprzeczna ze zgromadzonym w sprawie materiałem. Zarówno zastrzeżenia co do warsztatu pracy, jak i braku należytej reakcji na uwagi zwracane przez bezpośredniego przełożonego występują w zakwestionowanej przez odwołującą się ocenie kwalifikacji sporządzonej przez sędziego K.N., jak i ocenie dokonanej przez pozostałych sędziów wizytatorów sporządzonej w związku z przeprowadzoną lustracją. Konsekwentnie uznać należy, że Rada dokonując wspominanej oceny, w szczególności stwierdzając, że „[odwołująca się] dobrze wykonuje obowiązki orzecznicze. Jednak (...) nie daje rękojmi prawidłowego sprawowania urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego” (k. 5), nie naruszyła prawa, w szczególności nie oceniła kandydatury w sposób dowolny, lecz w oparciu o wskazane w Uchwale, zgodne z prawem, kryteria. Bez znaczenia dla powyższego wniosku pozostaje przy tym konkluzja wizytatorów, która, podobnie jak stanowisko zespołu Rady, jest jednym z elementów, które Rada bierze pod uwagę w procesie oceny i nie musi mieć decydującego charakteru. W zaskarżonej Uchwale Rada jednoznacznie wskazała, dlaczego, przy generalnie pozytywnej ocenie pracy odwołującej się uważa, że nie daje ona gwarancji prawidłowego sprawowania urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego.

Poprawność dokonanej przez Radę oceny braku poparcia Kolegium Sądu Okręgowego w J., w świetle zgromadzonego w sprawie materiału, nie budzi wątpliwości. Dnia 25 czerwca 2021 r. Kolegium wskazanego Sądu, przy braku głosów „za”, 3 głosach „przeciw” i 1 głosie „wstrzymującym się”, zaopiniowało kandydaturę odwołującej się negatywnie.

Również za w pełni konkluzywne uznać należy okoliczności przytoczone w Uchwale będące podstawą wniosku w zakresie niespełniania przez odwołującą się wymagania określonego w art. 61 § 1 pkt 2 p.u.s.p. Zgodnie ze wskazanym przepisem sędzią sądu rejonowego może być wyłącznie ten, kto jest nieskazitelnego charakteru. Posłużenie się przez ustawodawcę określeniem „wyłącznie”, jednoznacznie wskazuje na znaczenie tego kryterium dla prawidłowości pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego. A *contrario* żadna osoba nieposiadająca nieskazitelnego charakteru nie może być sędzią sądu rejonowego. Nie ulega przy tym wątpliwości, że cecha „nieskazitelnego charakteru” w pierwszym rzędzie nie odnosi się do określonych okoliczności prawnych, jakkolwiek te mogą potwierdzać brak tej cechy, lecz do sfery etyczno-moralnej funkcjonowania jednostki. Konsekwentnie cechy nieskazitelnego charakteru nie można identyfikować z brakiem karalności czy też niepopelnieniem czynu zabronionego, wzorcem oceny są bowiem wartości etyczne i moralne, które niekoniecznie muszą być odzwierciedlone w systemie prawnym. Zważyć bowiem należy, że o ile system prawny, w szczególności demokratycznego państwa prawnego, wzniesiony jest na określonym fundamencie aksjologicznym, w skład którego wchodzi szereg wartości oraz norm etycznych i moralnych, tak pomiędzy normami etycznymi, moralnymi i prawnymi nie ma znaku równości. System norm prawnych demokratycznego państwa prawnego, stanowi bowiem co do zasady swoiste minimum wskazujące, które zachowania z całą pewnością nie mieszczą się w zakresie aprobowanych zachowań. W ramach tak określonych granic jednostki mogą podejmować autonomiczne decyzje kierując się również normami etycznymi i moralnymi. W ten sposób jednostka może realizować w życiu wyższy standard etyczny i moralny, aniżeli ten, który wynika z przepisów obowiązującego prawa.

Na powyższe dobitnie wskazują słowa *paremii* rzymskiej, umieszczone na jednym z filarów Sądu Najwyższego, „[n]ie wszystko, co dozwolone, jest uczciwe”. Oczekuje się przy tym, że przedstawiciele niektórych zawodów, osoby mające pełnić określony urząd lub służbę, tak właśnie będą się zachowywać. Dotyczy to także osób mających objąć urząd sędziego, stąd ustawodawca postawił przed nimi wymóg posiadania „nieskazitelnego charakteru”. Jak zaś podkreślił Sąd Najwyższy przed niemalże dziewięćdziesięciu laty „przez osoby nieskazitelnego charakteru

należy rozumieć osoby nie tylko nie karane za czyny hańbiące lub antyspołeczne, lecz posiadające ponadto kwalifikacje etyczne nieprzeciętne, bo nie dopuszczające skazy, nawet takiej którą ogół zwykł traktować pobłażliwie” (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 1933 r., II K.Adw. 7/32).

Gdyby przyjąć punkt widzenia utożsamiający nieskazitelność charakteru wyłącznie z przestrzeganiem prawa, wówczas określony w art. 61 § 1 pkt 2 p.u.s.p. wymóg okazywałby się treściowo pusty. Na marginesie przypomnieć należy, że tego rodzaju optyka utożsamiająca to, co etyczne lub moralne z tym, co dozwolone lub nakazane przez prawo, była charakterystyczna dla państwa komunistycznego. Celem tego państwa, zgodnie z *Manifestem Partii Komunistycznej*, było bowiem zniesienie wieczystych prawd, zniesienie moralności i całkowite ich zastąpienie systemem norm prawnych. Tego rodzaju punkt widzenia stoi w oczywistej sprzeczności z zasadami stanowiącymi fundament demokratycznego państwa prawnego.

Powyższego zdaje się nie rozumieć odwołująca się, która w odwołaniu wskazuje m.in. że „spełnienie tego rodzaju oczekiwań [zwrotu nadpłaconej kwoty] – pociągałoby za sobą pozbawienie mnie zdolności regulowania bieżących zobowiązań w kluczowych dla życia aspektach (czynsz najmu i opłaty za mieszkanie, koszty związane z leczeniem itp.) oraz utratą płynności finansowej” (k. 12 *verte*). „Po wtóre wreszcie nie sposób w mojej ocenie podzielić zapatrywania, że osoba, która otrzymała nadpłatę wynagrodzenia i nie będąc tego świadoma już ją zużyła – ma następnie rezygnować z objętych przepisami prawa cywilnego instytucji przewidzianych dla sytuacji braku możliwości zwrotu (wywołując tym samym stan braku możliwości regulowania zobowiązań) – z tej przyczyny, iż osoba trzecia odpowiedzialna za dane uchybienia może ponieść odpowiedzialność” (k. 13). Konsekwentnie odwołująca się ocenia swoje zachowanie wyłącznie w kontekście możliwości naruszenia określonej normy prawnej. Przypomnieć tymczasem należy, że zgodnie z § 2 Uchwały Nr 25/2017 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 13 stycznia 2017 r. w sprawie ogłoszenia ujednoliconego tekstu Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych (dalej: Zbiór Zasad Etyki), sędzia powinien zawsze kierować się zasadami uczciwości, godności, honoru, poczuciem

obowiązku oraz przestrzegać dobrych obyczajów. Nadto sędzia, który naruszył zasady etyczne, powinien podjąć niezwłoczne działania zmierzające do usunięcia skutków tego naruszenia (§ 5 ust. 3 Zbioru Zasad Etyki), a także powinien wykazywać niebudzącą wątpliwości rzetelność w swoich sprawach finansowych (§ 18 ust. 1 Zbioru Zasad Etyki). Pomimo deklarowanej przez odwołującą się „woli zwrotu nadpłaconych środków”, jej zachowanie nie wskazuje na jakąkolwiek aktywność w tym zakresie, przeciwnie świadczy o biernym oczekiwaniu na taką propozycję ze strony pracodawcy, która z przyczyn ekonomicznych mogłaby przez odwołującą się zostać zaakceptowana: „[f]ormułując pod moim adresem omawiane żądania natychmiastowego zwrotu nikt nie przejawiał zainteresowania tego rodzaju okolicznościami, w tym czy z uwagi na powyższe kwestie posiadam zdolności do natychmiastowego zwrotu środków, nie został mi na żadnym etapie zaproponowany zwrot w formie ratalnej itp.” (k. 12 *verte*).

Biorąc powyższe pod uwagę, w szczególności odróżnienie porządku etycznego i moralnego od prawnego, nie można podzielić zarzutu odwołującej się, iż Rada oceniając spełnianie przez nią warunku posiadania nieskazitelnego charakteru naruszyła prawo, w szczególności art. 33 ust. 1 u.KRS. Okoliczności wskazane w Uchwale były wystarczające dla oceny charakteru odwołującej się, a nadto z nią korespondują. Dodatkowo zważyć należy, że ocena kandydatów do pełnienia urzędu sędziego, w tym obejmująca cechę nieskazitelnego charakteru, jest jednym z narzędzi za pomocą których Rada realizuje konstytucyjny obowiązek stania na straży niezawisłości sędziów.

Ze wskazanym wyżej obowiązkiem Rady w pełni koresponduje aprobowana w piśmiennictwie okoliczność, że „w nieco różny sposób oceniać będziemy kwestię posiadania nieskazitelnego charakteru u kandydatów do objęcia określonych stanowisk lub wykonywania służby czy zawodu i u osób już te stanowiska zajmujących lub sprawujących służbę czy wykonujących zawód. Wydaje się, że w szczególnie rygorystyczny sposób należy dokonywać oceny posiadania nieskazitelnego charakteru w momencie początkowym, w odniesieniu do kandydata (...). Po uznaniu, że dana osoba ma nieskazitelny charakter i po powołaniu jej na urząd sędziego czy do pełnienia innej służby lub wykonywania zawodu, dalsze

oceny charakteru tej osoby pozostawać ostatecznie będą wyłącznie w gestii sądów dyscyplinarnych” (M. Laskowski, *Ustawowe pojęcie „nieskazitelność charakteru”*, Prokuratura i Prawo 2008, nr 6, s. 58-59). Zróżnicowanie to na etapie wstępnym wspiera niezawisłość sędziowską poprzez niedopuszczenie do służby sędziowskiej osób nieposiadających koniecznych kwalifikacji etycznych, zaś po powołaniu na urząd sędziego, zabezpiecza ją realizując konstytucyjną zasadę nieusuwalności sędziego.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 u.KRS, orzekł jak w sentencji.